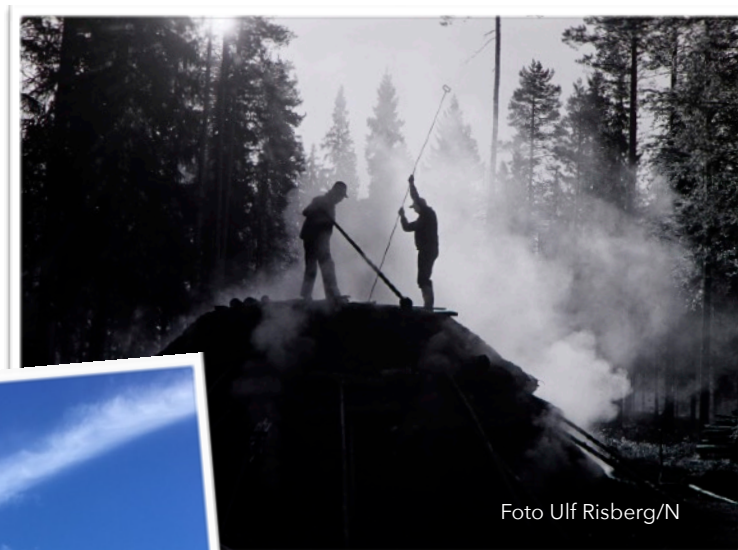

Bergslagen

- **Från obygd till finnskog till bergsbruk till skogsbruk till öl till försäkringar och pensionsfonder!**
- **En resa i egna bilar i hjärtat av Bergslagen med historik och skoglig strukturförändring**
- **Från Närkeslätten in i och upp i Västmanland till gränstrakterna av Dalarna & Värmland**
- **Må 28 - On 30 september 2020 med reseledare Jan Hedberg**
- **Extra dag 1 okt. "Nittälven från källorna till Stjärnfors"**

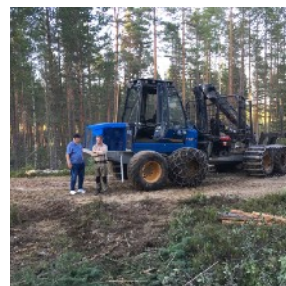
Vad är "Bergslagen" för dig?

Hur ser skog, natur, skogsbruk, historik ut där vi delar Sverige i norr och söder?

Tankar och diskussioner kring en resa i Bergslagen har pågått hos oss under flera år. När Covid-19 bröt ut stannade turistbranschen och våra skogliga temaresor. Vi genomförde två resor i våras innan utbrottet och resten av resorna 2020 är uppskjutna till framtiden, förhoppningsvis 2021. Tid gavs till "strövtåg i hembygden" där jag växt upp, jobbat i många år och har många kontakter. Mot bakgrund till

detta vill vi nu presentera en resa där ni får chansen att fysiskt uppleva "biologiska norrlandsgränsen", högsta kustlinjen och uppdelningen av Sverige i en nord- resp syddel genom guidning fram och åter över dessa gränser. Därtill få en större förståelse för den strukturförändring som skett i markutnyttjande och sysselsättning från obygd med finnkolonisering på 15/1600-tal med bergsbruk fram till bruksdöden på slutet av 1800-talet. Hur gruvskogarna blev nya möjligheter i efterfrågan på träfiber från Europa vilket gav utvecklingen av ett skogsbruk för sågade träprodukter och pappersfiber i slutet av 1900-talet. Ett nytt skogsbruk ersatte bruken och hyttorna på ett naturligt sätt in på 1900 med utveckling och rationalisering fram till den stora mekaniseringen efter 2:a världskriget med uppköp, konsolidering av skogsföretag. Vi följer företaget Stjärnfors-Ställdalen (etabl 1896) som ett exempel genom uppköp av Stora Kopparberg, byte med Billerud, uppköp av Uddeholm till Billerud-Uddeholm, uppköp av Stora Kopparberg igen, till Stora, StoraEnso och ett världsföretag på den Globala marknaden med ca 2 milj ha skog. Korsnäs och StorEnso slår ihop sina skogar till Bergvik, som nu delats upp under 2019 i mindre företag, Hällefors-Tierp, Gysinge, StoraEnso, Kopparfors, Karl Hedin m fl. De nya stora arbetsgivarna i dessa skogsbygder, Grängesberg, Kopparberg, Hällefors-Grythyttan är inte längre skogsbruk utan företag som Spendrups och Kopparbergs bryggeri. Lokavatten, Kopparbergs Cider och flera olika ölsorter finns nu på många håll i världen och på andra sidan klotet. En liten rest av berg- och brukstiden är Ovako i Hällefors med ca 400 anställda och Ställdalens bruk/fibertyg med drygt 100 anställda. 2000-talets nya kapitalstarka företag ser sig om efter investeringar och möjlighet till att fördela riskerna genom flera ägg i sin korg. Försäkringsbolag och pensionsfonder kliver in på den skogliga arenan. Hur har detta påverkat och kommer att påverka livet i Bergslagens glesbygd med långsiktighet, hög arbetslöshet, jaktintressen, goda relationer, turism mm. Vi besöker Finnbyar, finngruvor, hytta, bergsmansgård, kyrka, skogsägare, sågverk som blev opera, virkesterminal, lokalt mathantverk, Loka Brunn mm.

Dag 0. Söndag 27 sept - N Örebro, anslutning långväga

För långväga resenärer som vill delta samlas vi på Svenska kyrkans kursgård, Solliden, i närheten av Närkes kil, norr om Örebro. Kursgården ligger fint belägen vid sjön Lången. Kvällsfika och möjlighet till promenad för de som önskar. Kilsbergens Nationalpark ligger inte så långt härifrån om man vill utnyttja söndagen. Boende i dubbelrum.

Dag 1. Måndag 28 sept. "Från krokodilträsk till finnbyar". En resa över "biologiska norrlandsgränsen" från slätten på 35 möh till barrskogslandskap på över 300 möh på några mil.

Samling efter frukost. Introduktion till Bergslagen, resan, resedeltagarna. Vi åker norrut i egna bilar, ev samåkning för de som önskar. Vi kommer försöka guida genom komradio längs förflyttningar. Vi lämnar Närkeslätten med krokodilträsk ;-) längs riksväg 50 innan vi inom några km når det första trappsteget i höjd över havet kring Mogetorp. Vi stiger och kör mer och mer in i barrskogslandskapet, den boreala skogen, Taigan! Det var i skogarna man fann malmen, där fanns träden och veden som gav bränsle för tillmakning/eldning på berget/ brytning av malmen, ved till rostning av malmen, ved till produktion av kol i tusentals milor. Energi för att få upp värmen i hyttorna och ved till ljusbloss i gruvorna. Det finns uppgifter på 100.000-tusentals kubikmeter som gick åt varje år till gruvor o hyttor. Vi kör upp i klassiska Bergslagslandskap och stannar till vid Siggebohyttans Bergsmansgård.

Här växer också några av de nordligaste bokarna i länet. Vi planerar därefter ett skogsägarbesök med inriktning familjeskogsbruk med höga kvalitetsmål. Vi ska besöka Bo och Per Jonasson, guldkvistbelönade av skogsbruket och kända från "Skogspodden". Bosse har lång och unik erfarenhet från kvalitetsskogsbruk och sådd på dessa trakter. Fältlunch under besöket innan vi kör norrut för att uppleva mer av förändringen av landskapet kring trakterna av Löa. Vi börjar med besök i en av de bäst bevarade sista hyttorna med sågverk där markägare och familjer som har andel i hyttan fortfarande driver hyttan som besöksmål, får kalla sig för "Bergsmän/Bergskvinnor". Line Hedenius-Åby från Mellanskog möter upp. Hon är skogsägare med del i hyttan och inspektor på Mellanskog. Diskussion om att vara skogsägare bland gruvskogar och bolagstradition, historik och nutid. Vidare norrut med stigning från ca 90 möh till över 300 möh i barrskogarna. Nu närmar vi oss Dan Anderssons hemtrakter och stora vidder med skog. Vi besöker några finngruvor på väg till vår

övernattning på Bångbro Herrgård. Bångbro Herrgård söder om Kopparberg har tillhört Bångbroverken, senast SKF och Ovako innan det lades ner på slutet av 80-talet. På kvällen gemensam middag på herrgården med konstvandring, lokala målningar med motiv från gårdar, berg och skog. Fika/L/Fika/M

Dag 2. Tisdag 29 sept - Ljusnarsbergen-Kopparberg, AB Stjärnfors-Ställdalen, Hällefors till Loka Brunn.

Frukost på herrgården. Därefter föreläsning av hembygdsföreningens Håkan Mossberg. Håkan har arbetat åt SKS, aktiv pensionär som kan Bergslagen och ffa Ljusnarsberg. Introduktion till företaget AB Stjärnfors Ställdalen som ett exempel på strukturomvandling av skogsägande från lokalt gruvbolag med utveckling av skogsindustri på slutet av 1800-talet till globalt företag på 2000-talet och åter till lokalt ägande hos Länsförsäkringar och pensionsfonder. En unik resa sista 50-60 åren där hastigheten på resandet gått fortare och fortare. Efter fm-fika kör vi upp till Kopparberg för guidning och kopplingar till förmiddagens föredrag, se Ljusnarsbergs kyrka inifrån bl a. Vi kör upp till Ställdalen där massabruket från 1800-talet är igång och gör fibertyg samt besöker sågverket i Skäret som

har blivit rikskända ”Opera på Skäret”. Prel lunch på Världshuset Älgen. Vidare till Stjärnfors, genom AB Stjärnfors-Ställdalens skogar för några skogliga stopp västerut. Vi besöker några punkter med temat ”skogen ger - skogen tar tillbaka” Em kaffe på t v hemligt ställe. Vi stannar till i Hällefors där en av Sveriges modernaste sågar låg, nu ombyggt till virkesterminal. I den strukturförändring vi upplevt sista 20-30-40 åren med nedläggning av mindre industrier till förmån för större enheter har behovet av virkesterminaler och kombinationen lastbil-järnväg ökat. Vi får lite inblick i detta. Ankomst Loka Brunn som ägs och drivs idag av fam Spendrups, gemensam middag. F/Fika/L/Fika/M.

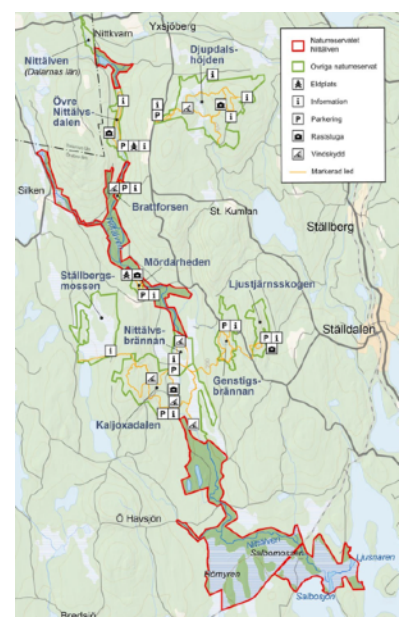
Dag 3. Onsdag 30 sept - Loka Brunn, Grythyttan, Nora och åter till Närkeslätten från de stora skogarna, de sydligaste norrlandsskogarna.

Efter frukost gör vi en historisk vandring på kurorten med besök på Brunnsmuséet innan vi kör mot Grythyttan. Vi besöker den väl bevarade finngården "Skräddartorp". Bryggarfamiljen Spendrup äger och driver idag inte bara Loka Brunn utan även Grythyttans Gästgivargård, Måltidens hus och Cafe Kringlan. Vi intar lunch på måltidens hus eller "Gästis". Vi hoppas få ett möte med ngn från företaget för lite information. Efter lunch prel besök hos en skogsägare och "motorsågskung" innan vi kör söderut över högsta kustlinjen och ner mot Nora, över "biologiska norrlandsgränsen och tillbaka på Närkeslätten och Solliden där vi startade. Om vi har tid svänger vi förbi den kända Bergsmansbyn "Gamla Pershyttan" och Nora stads centrum. Vi räknar med att vara åter på Solliden kring 16-tiden. F/Fika/L.

Dag 4; Möjlig tilläggsdag 1 okt. Upplevelser i "Nittälvsdalen" - En skogs- & kulturhistorisk resa från "Källorna till Stjärnfors, Kopparberg". Ca 4 mil fågelvägen.

Nittälven är en älv som börjar i Dalarna och rinner in i Västmanland och Örebro län ner till sjöarna Salbosjön och Ljusnaren. Älven som mer liknar en å slingrar sig vackert genom Nittälvsdalen i en intressant och vacker skogsbygd. Små skogsbyar, torp, slätterlador, flottsrester, och tusentals kolbottnar vittnar om kulturen kring brukstiden och den nya "skogsbrukstiden" som avlöste bruksepoken. Skogsbrukets rationalisering har medfört utflyttning från

skogarna in till större samhällen som Kopparberg, Hällefors m fl. I slutet på 1900-talet blev Nittälvsdalen ett område för rekreation och friluftsliv med kanoting, jakt, rally, fågelskådning, guldvaskning mm. Områdets skogliga värden och skönhet, relativa orördhet i kombination med samhällets ekonomiska möjligheter att avsätta naturreservat, skydda naturvärden och kulturspår gjorde att första naturreservatet på ca 3 ha avsattes 1978. Det var här jag började som scout och fick mitt skogs- och naturintresse. Sedan 1978 har man avsatt 7 naturreservat med tot areal på närmare 2000 ha mixat med områden för traditionell skogsbruk enligt dagens synsätt. Länsstyrelsen har antagit ett landskapsperspektiv på området och gjort en skötselplan. Området är stort och variationsrikt med den oregerade Nittälven som pulsgivande åder genom dalen. Mäktiga meandringar, artrika strandskogar, torra tallhedar, spår efter flottning, flera naturvårdsbränningar, kulturspår genom slätterängar o lador längs älven. Historier och myter om människor som bott här som t ex luffaren Björnjägaren; en av Sveriges största konstnärliga naivister som hamnade på Liljevalks, Thore Skogmans låt ”Visst tusan finns det guld i Nittälven”, guldgrävaren Torwald Törn, Ernfrid och Rut i Havsjön, Skogsvaktare Larsson i Älvhöjden m fl.

Vi kör i egna bilar och gör stopp längs vägen för smakbitar av vacker skog, natur, kultur och hur man skapat information och upplevelsemöjligheter i en dalgång på 4 mil. Fältlunch, fm om kaffe ingår, viss guidning med hjälp av komradio mellan besökspunkter.

Pris per person

Övernattning Dag 0, Solliden-Örebro; Del dblrum 650 kr inkl frukost, kvällsfika 100 kr.

Dag 1-3 paket: 4.750 kr inkl 2,67 % moms vid 18 bet.

Dag 4: Dagsprogram 500 kr/pers inkl moms 2,67 %, fältlunch ingår.

Lämplig övernattning onsdag 30 sept till 1 okt är Bångbro Herrgård där vi bor första natten på grundprogrammet. Hör med Jan för bokning.

I samtliga priser ingår moms med 2,67% enl Skatteverkets VMB

Enkelrumstillägg	dag 0:	375 kr
	dag 1-3:	500 kr

Reservation för ändringar i programpunkter och pris beroende på antal resenärer samt överenskommelser med besöksmål.

Detta ingår Dag1-3:

- * Kaffe och smörgås vid start på Solliden
- * Guidade transporter i egen bil, alt samåkning med andra resenärer. Ca 275 km
- * Övernattning i 2-bäddsrum på Bångbro Herrgård resp Loka Brunn.
- * Utflykter och inträden enligt programmet.
- * Guidning av Jan Hedberg samt övriga lokala guider.
- * Frukost/lunch/middag enligt programmet (F/L/2 3-rätters M).
- * 4 st "fika"
- * Arvode till våra arrangörer och "fixare", guider mm.
- * Kompendium för resan.

Detta ingår ej Dag 1-3:

- Övriga måltider och drycker.
- Personliga "extras".
- Kostnad för enkelrum tillkommer.
- Extra "fika/kaffe", tillägg till hotellfrukost. (Ta med termos efter egna önskemål, vi kommer fika/kaffe 4 ggr)
- Badentré till Loka Brunn

Anmälan görs på Skogsresors anmälningsblankett som du finner på www.skogsresor.se eller ring, alt maila till Jan 070-671 72 22.

Fullständig anmälan gäller när du betalt in anmälningsavgiften på 1000 kr/pers.

Vi räknar med att kunna guida och berätta vissa detaljer under våra förflyttningar genom komradioutrustning till varje bil under rundresan. Om du har jaktradio med frekvens 31 Mhz är det bra att du meddelar Jan.

Ev frågor besvaras av Jan Hedberg, 070-671 72 22, jan@skogsresor.se, www.skogsresor.se

Reservation för ändringar i program enl allmänna resevillkor.

Varmt välkomna till Bergslagen och en lokal svensk resa med liknande upplägg som våra utlandsresor!

Bästa Skogshälsningar!

Jan

Ett torp i Bergslagen vi hyrde i familjen när jag var liten. Ett jaktlag tog över under några år innan torpet förföll. Våren 2020 har några, förmodligen yngre förmågor eller överaktiva

pensionärer ;-), skrivit en text på väggen. Torpet ligger avlägset i ett höjdområde i anslutning till naturreservatet Kindlahöjden. För tre år sedan hade jag ett möte med en person i Alaska vars släkt utvandrat från dessa torp. "Skogen ger - skogen tar tillbaka".